

Doktoroviny

Prečo sa nestal architektom?

MUDr. Tomáš Dallos, PhD.
vítaz v ankete TOP Lekári

Deti nás potrebujú silných

Vďaka Neurocentru
naše deti necestujú
za operáciami
do zahraničia

Milí kamaráti,

ak máte doma akéhokoľvek macka, s ktorým sa už nikto nehrá, tak nám ho darujte.

Aj nepotrebný macko vie ešte urobiť radosť a zároveň aj prispieť na dobrú vec.

Národný ústav detských chorôb robí zbierku medvedíkov, medveďov, mackov, macíkov, ktorí poputujú na Charitatívny bazár medvedíkov.

Výťažok z predaja pôjde pre tvojich kamarátov, ktorí žiaľ nemali také šťastie ako ty a ležia v nemocnici.

AKO
NA TO

Hľadáme
tvojho
macka

Macka môžeš doniesť osobne do Národného ústavu detských chorôb, buď na riaditeľstvo, alebo na recepciu, alebo nám ho aj vieš poslať poštou. Alebo ak ich budete zbierať v škole, tak si po nich prídeme osobne.

Nájdeš nás aj na facebooku Národný ústav detských chorôb, alebo aj na instagrame NUDCH_official.

EDITORIÁL

Milí čitatelia,

nie je nič krajšie, ako keď máte možnosť robiť pekné, dobré a zmysluplné veci. Hovorí sa, že dobré sa samo chváli, ale v súčasnej dobe, kedy prevažujú najmä negatívne informácie a tá dobrá správa nie je až taká zaujímavá, je naozaj potrebné, aby sme začali o pozitívnych témach komunikovať aj sami. Za pár mesiacov sa nám podarilo vybudovať silnú sociálnu sieť, kde s rodičmi na pravidelnej báze komunikujeme. Práve tak vieme veľmi rýchlo vyriešiť aj malé problémy a to hneď na ich začiatku. Rovnako nám pomáhajú aj videá, kde deti pomáhajú deťom. Nie je nič lepšie ako keď kamarát vysvetlí svojmu rovesníkovi, že časť vyšetrení naozaj nebolí a netreba sa báť.

Naše Doktoroviny sa Vám snažia ukázať Národný ústav detských chorôb aj z inej strany. Predstavíme Vám našich kolegov, tak ako ich nepoznáte. Keď odložia plášte a uniformy, tak sú z nich skvelí umelci, hudobníci. Mnohí sa venujú charite, mnohí svoje osudy spečatili s našou nemocnicou. A aj na tak náročnej pôde, je naozaj aj veľa radosťi a smiechu, ktorým spoločne bojujeme proti detskej bolesti. Povieme Vám aj o príbehoch našich pacientov – prezradíme ich najkrajšie víťazstvá. Pre deti sme zase pripravili zábavnú stranu - Detské ihrisko, kde si nájdú príbeh čísla prekreslený do komixovej podoby a rovnako aj pár zaujímavých vecí o ich zdraví.

Chceli by sme, aby naše noviny mali aj vzdelávací charakter, preto vždy v každom čísle sa budeme venovať dôležitej preventívnej téme. Prajeme Vám príjemné čítanie.

Mgr. Zuzana Čižmáriková, PhD., MPH
šéfredaktorka

OBSAH

04

Na slovíčko s generálnym riaditeľom

05

Detská neurochirurgia sa posunula na svetovú úroveň

08

MUDr. Robert Chrenko: V neurochirurgii nemôžeš byť sólový hráč

10

Už máš našu novú aplikáciu?

11

Behali sme pre naše deti

12

Deti nás potrebujú silných

15

Detské ihrisko

16

Stavba zubu

17

MUDr. Tomáš Dallos, PhD.: Prečo sa nestal architektom

NA SLOVÍČKO S GENERÁLNÝM RIADITEĽOM

doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MPH

Milé naše kolegyně, kolegovia, ale aj rodičia a samozrejme milé deti,

som nesmierne rád, že tak ako náš Národný ústav detských chorôb už niekoľko rokov napreduje v oblasti lepšej a kvalitnejšej zdravotnej starostlivosti, tak Vám môžeme ponúkať aj iné možnosti, ako ešte zlepšiť našu prácu a výsledky. Aj keď stolička riaditeľa nie je naveky, takmer 7 rokov na tejto pôde s Vami, ma dennodenne presvedčajú, že táto práca má zmysel. Urobili sme kus dobrej roboty. Vytvorili sme mnohé nové špičkové pracoviská, máme tých najlepších zdravotníkov. Každý deň sa snažíme robiť našu prácu lepšie, pretože vieme, pre koho to je. Je to pre nášho pacienta, pre naše deti.

Pôda detskej nemocnice je úplne iná, ako štandardná nemocničná pôda. Tu Vám tie deti nedovolia vyhorieť, všetci tak trochu „zmäknú“. Detský pacient je naozaj iný, je aj omnoho odvážnejší a zodpovednejší ako ktorýkoľvek dospelý pacient. A práve to nás núti každý deň hľadať nové, lepšie možnosti. Jednou z nich je aj projekt Terapeutickej komunikácie. Nepoznám pracovisko vo svete, ktoré by to robilo tak ako my.

Novým spôsobom komunikácie chceme terapeuticky pôsobiť na negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú detského pacienta vstupom na pôdu nemocnice. Rovnako veľkú záťaž prežívajú aj rodičia. Je úplne samozrejmou, že Vaše dieťa je to najdôležitejšie, čo máte a jeho zdravie prevyšuje akékoľvek iné ľudské hodnoty. Môžete nám ale veriť, že každý jeden detský pacient, je pre nás najvyššia priorita. Pre našich pacientov však chceme ešte viac. To, že poskytujeme špičkovú zdravotnú starostlivosť, berieme ako samozrejmú, ale vieme urobiť oveľa viac. A Vy, rodičia, a najmä Vaše deti, si to zaslúžite.

V prvom kroku špecialisti z NÚDCH pripravili sériu videí pre detského pacienta. Hlavnými hrdinami sú deti, ktoré sprevádzajú našou nemocnicou svojich kamarátov. Snažíme sa hravou zrozumiteľnou formou vysvetliť a ukázať najmenším pacientom jednotlivé medicínske úkony, ktoré ich čakajú na nemocničnej pôde. Deti majú prirodzené obavy z toho, čo ešte nezažili a nepoznali. Strach z neznáma nepomáha krehkej detskej psychike, preto veríme, že novým komunikačným prístupom dokážeme deti presvedčiť, že nemocnice sa netreba báť.

Projekt patientsky orientovanej komunikácie však zahŕňa aj sériu edukačných článkov, videí a rozhovorov s najlepšimi odborníkmi v rámci ústavu. Tie zase smerujeme na rodičov našich najmenších pacientov. Rodičom detí chceme prinášať relevantné a najmä odborné informácie, ktoré sa týkajú zdravia ich detí. Súčasná doba však vyžaduje aj zmenu vnímania informácie, preto budeme pripravovať aj rôzne edukačné videá, video-pomôcky pre deti, aby pobyt v našej nemocnici bol, čo najmenej stresujúci.

Samozrejme priorita nemocnice je poskytovanie špičkovej zdravotnej starostlivosti, ale bez správnej komunikácie nevieme rodičom a ich deťom povedať a vysvetliť, že na našej pôde sú v dobrých rukách. Takáto komunikácia naozaj nemusí stáť obrovské peniaze drahých agentúr. Takmer všetko si vieme urobiť svojpomocne. Stačí len naozaj chcieť a nájsť nadšených ľudí z pomedzi našich zamestnancov, ktorí vedú urobiť takúto úžasnú robotu. „Malí herci“ sú deti našich zamestnancov a kamarátov, scenár píše sám život, dramaturgiu a produkciu si robíme sami a grafiky a animácie nám robia šikovné študentky, ktorým za ich ochotu veľmi ďakujeme. Za pár mesiacov práce a propagovaní projektu aj na sociálnych sieťach, sme už presvedčili mnohých rodičov, že ak hľadajú správne medicínske rady a informácie, tak sa treba obrátiť na odborníkov.

NEURO CENTRUM

Detská neurochirurgia sa posunula na svetovú úroveň

Národnému stavu detských chorôb sa podarilo vybudovať ďalšie špičkové pracovisko - Neurocentrum. To už na našej pôde úspešne pôsobí 7 mesiacov. Za ten čas má za sebou viac ako 150 rôznych náročných operácií celého neurochirurgického spektra.

Najväčším prínosom je ale najmä to, že od kedy špičková detská neurochirurgia funguje aj u nás, žiaden malý pacient necestoval do zahraničia. Všetky náročné operácie vieme aj s pomocou špičkových kolegov urobiť na našej pôde. Presne tak by malo fungovať moderné pracovisko, kde pacient nechodí za lekárom, ale lekár za pacientom.

„Vždy sme chceli našim pacientom poskytovať špičkovú zdravotnú starostlivosť v centrách, v ktorých majú lekári najviac skúseností s liečbou daných ochorení a pracujú v nich komplexné tímy špecialistov. Pod jednou strechou tak vieme urobiť diagnostiku, zabezpečiť konzervatívnu aj chirurgickú liečbu a doliečenie deťom z celého Slovenska s najzávažnejšími ochoreniami centrálnej aj periférnej nervovej sústavy. Nové špičkové prístrojové zázemie nám umožní robiť nielen maximálne bezpečné operácie bez radiačnej záťaže, ale aj operovať pacientov novým spôsobom – vo virtuálnej realite,“ ocenil prínosy nového pracoviska generálny riaditeľ NÚDCH, doc. MUDr. Ladislav Kužela, CSc., MPH.

Operácie vo virtuálnej realite

„Pri operáciách vo virtuálnej realite na začiatku urobíme pacientovi zobrazovacie vyšetrenie a informácie preniesieme do navigačného systému, ktorý nám umožní vytvoriť si predstavu skutočnej situácie v mozgu pacienta bez radiačnej záťaže, čo je dnes celosvetový trend. Rovnako spinálnou navigáciou sledujeme chrbticu,“ hovorí prof. MUDr. Bruno Rudinský, CSc., lekár NÚDCH a ďalej dopĺňa: „Špičkové prístrojové vybavenie je základom pre bezpečné a šetrné operácie. Pracujeme s mozgom a miechou – najcennejšími tkanivami v ľudskom organizme, ktorých poškodenie je nezvratné a s trvalými následkami. Preto musíme mať takú techniku, aby sme do mozgu a miechy zasahovali len v minimálne nevyhnutnej miere a zároveň dosiahli maximálny možný prínos pre pacienta.“

Neurochirurgické operácie si vyžadujú vizualizáciu počas operačných výkonov. Napríklad špičkový endoskop, jediný na Slovensku a druhý na svete, umožní počas operácie detekovať zbytky tumoru v tkanive mozgu také malé, ktoré iné prístroje nezachytia.

Interdisciplinárna podpora

„Pre pacientov, ktorí majú problém s centrálnou nervovou sústavou, vieme zabezpečiť starostlivosť všetkých špecialistov, ktorých budú v celom procese diagnostiky, liečby a doliečovania potrebovať - rádiológov, neurológov, ortopédov, chirurgov, onkológov, anesteziológov a iných špecialistov. Neurocentrum úzko spolupracuje so špičkovými pracoviskami doma aj v zahraničí.“

Neopodstatnená negatívna medializácia nás neteší, ale spolu ako tím sme vydržali a ideme ďalej.

Žiaľ naši kolegovia z Neurocentra boli napadnutí negatívnou antikampaňou, ktorú sme však spoločne vydržali. Neurocentrum prežilo aj veľký nápor negatívnych emócií a snahy o jeho zničenie. Vydržali sme to však len vďaka Vašej podpore.

Rovnako sme denne počúvali aj mnohé podporné telefonáty, čítali pozitívne listy a maily od občanov z celého Slovenska. Potešila nás aktivita rodičov, ktorí vytvorili na našu záchranu aj petíciu. Rovnako sme cítili veľkú podporu aj našich zamestnancov a pacientov. Bol to pre nás veľmi silný lakmusový papierik. Bol to argument, že sme sa spoločne vydali na dobrú cestu, na cestu za pacientom.

Rovnako ďakujeme vedeniu Univerzitetnej nemocnice Bratislava. Sme radi, že tak ako doteraz spolu profesionálne vychádzame a odborníci si na pravidelnej báze pomáhajú, tak môžeme konečne spoločne rozbehnúť našu spoluprácu aj v oblasti neurochirurgie. Tak by mali fungovať zdravé vzťahy, len tak vieme posunúť naše zdravotníctvo ďalej, v prospech pacienta. Rovnako je našou povinnosťou vychovať nových kolegov a kolegyně, to však vieme iba v zdravom a pozitívnom prostredí.

Nedovolíme, aby bol do budúcnosti mediálne traumatizovaný ďalší pacient, ale ani náš kolega. Zdravotníci nemôžu byť v médiách prepieraní len na základe názoru jedného odborníka. Vždy sa principiálne postavíme za názor, na ktorom nám záleží. Tak, ako sa aj v minulosti vedenie ústavu vedelo vysporiadať s kolegami, ktorí porušili princípy etiky a morálky, rovnako tak sa vždy postavíme za všetkých slušných kolegov a kolegyně.

ROZHOVOR

MUDr. Robert Chrenko

**V NEUROCHIRURGII NEMÔŽEŠ BYŤ
SÓLOVÝ HRÁČ, JE TO TÍMOVÁ PRÁCA,
KDE SÚČASŤOU JE AJ RODIČ**

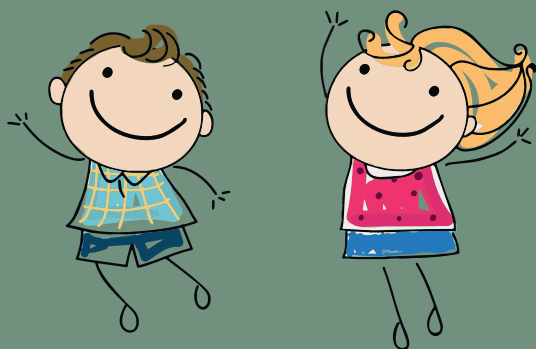
MUDr. Robert Chrenko - jeho kariéra začala v Banskej Bystrici na neurochirurgii, kde si prešiel perfektnou školou prof. MUDr. Martina Galandu CSc. Vždy ho to však ťahalo do zahraničia. Na dlhých 12 rokov zakotvil v Rakúsku, kde spoluzakladal neurochirurgickú kliniku. Stážoval aj na rôznych významných klinikách po celom svete. Robí aj raritné operácie a stále hľadá nové lepšie metódy pre neurochirurgických pacientov. V našom rozhovore sa dočítate, čo ho presvedčilo opustiť významné miesto hlavného lekára v zahraničí, ale aj to, že deti naozaj nedovolia nikomu „vyhorieť“.

Úspešná kariéra hlavného neurochirurga v Rakúsku, stabilné miesto, vybudované meno a predsa ste sa vrátili domov. Prečo ste tak urobili a čo najviac zavážilo?

Prvý a asi aj ten najdôležitejší moment bol ten, že rodina sa vrátila na Slovensko a ja som chcel byť s nimi. Zároveň s tým prišla ponuka, ktorá bola pre mňa ďalšou profesionálnou výzvou a to vybudovať špičkové detské neurochirurgické pracovisko na Slovensku, ktoré tu doteraz nebolo a naozaj chýbalo. Vznik detského Neurocentra aj významne posunulo liečbu a manažment detského pacienta. Za pol roka, čo fungujeme v plnom režime, nemuselo byť žiadne dieťa operované v zahraničí. Našou filozofiou je, že nie dieťa, ale odborník cestuje za pacientom. Čiže Neurocentrum spolupracuje s mnohými špičkovými odborníkmi, aj zo zahraničia a ak potrebujeme k raritným veciam pomoc, lekár príde k nám a spoločne operujeme na našej pôde. Rovnako tomu bolo aj nedávno, keď u nás operoval kolega z Edinburgu.

Aj keď operujete celé spektrum neurochirurgických prípadov, čo je vašou doménou?

Moja doména sú nádorové ochorenia centrálného nervového systému. To sú prípady, ktoré sa ma asi tak najviac dotýkajú. Rovnako aj nádory periférnych nervov, to som robil ako jediný neurochirurg v celom Rakúsku. Ale rozdiely nerobím, v Neurocentre robíme široké spektrum všetkých výkonov.

Mnohí kolegovia, ktorí prešli od dospelého pacienta k detskému hovoria, že tu vždy tak trochu „zmäknú“. Že deti im nedovolia vyhovieť, je to tak aj u Vás?

Aj áno, aj nie. Detský pacient naozaj mení človeka. Vedecké veci ostávajú striktne tak ako to má každý v krvi – odborne sa nerozhodujem inak, ale som určite emotívnejší a citlivejší k prístupu k detskému pacientovi. Dieťa vie byť veľký motivátor pre nás dospelých.

Boli aj prekvapenia?

Boli, najmä zo strany niektorých rodičov. Stále mnoho prichádza s tým, že je zvykom niečo doniesť a dať. Je mi ľúto, ak rodič povie, že počuli, že v neurochirurgii to tak treba. Aj o tom sa veľa rozprávame, hovorím im, že je to neprípustné. Vysvetľujem, že tento „zvyk“ nie je nikde štandard. Chcel by som apelovať na všetkých, že naozaj našim najväčším zadostučinám je a aj bude úsmev nášho pacienta a spokojní rodičia.

Ja som sem neprišiel bojovať proti niekomu, ja som sem prišiel pomáhať našim deťom.

Žiaľ, Váš príchod zasiahla aj naozaj negatívna kauza, ktorá sa týka aj vás osobne a aj Neurocentra. Medializovaným prípadom bola snaha zmariť našu prácu a mesiac ste odrážali negatívne útoky. Istý čas ste boli rozhodnutý aj odísť. To, čo som ja nezažila za moju 20 ročnú prax, bola masívna podpora rodičov. Jeden deň nám volali mamy a otcovia, ktorí chceli ísť štrajkovať za záchranu Vášho pracoviska a aj Vás. Vznikla aj spontánna akcia rodičov, ktorí založili na Vašu podporu aj petíciu. Podpísalo ju takmer 500 ľudí. Toto rozhodlo, že ste sa rozhodli ostať?

Osobne som sa s takouto situáciou v živote nestretol, že iný kolega medializuje a negatívnym spôsobom hodnotí prácu iného kolegu, bez toho, aby sa s ním vôbec stretol a riešil to profesionálne, ak má výhrady. Najmä ak som naozaj presvedčený, že k žiadnemu pochybeniu nedošlo. Mám skôr pocit, že v tomto prípade boli rodičia zneužití na zvláštny neurochirurgický spor, ktorý tu v Bratislave pretrváva už roky a ja som do toho akurát vpadol. Moje meno to naozaj poškodilo v očiach odbornej aj laickej verejnosti. Pre mňa to bolo veľmi náročné obdobie, pretože ľudsky nie som stavaný na takýto súboj. Ale to, čo som od začiatku vedel je to, že sú tu aj iní pacienti, iní rodičia a že tie deti nás potrebujú. Za ich podporu im chcem naozaj poďakovať a áno, aj oni ma presvedčili, že bojovať sa oplatí. Ja som tu neprišiel bojovať proti niekomu, ja som tu prišiel pomáhať našim deťom, zaslúžia si to a aj pre to, pre nich tu ostávam.

UŽ MÁŠ NAŠU APLIKÁCIU?

Spustili sme jedinečný typ mobilnej aplikácie, ktorá je venovaná všetkým rodičom. Aplikácia je jeden z ďalších zásadných krokov terapeutickú komunikácie, ktorú vedieme už od apríla. Ide o jedinečný druh mobilnej aplikácie, ktorú zatiaľ nepoužíva žiadna nemocnica. Služi rodičom v lepšej orientácii urgentných zdravotných problémov ich detí.

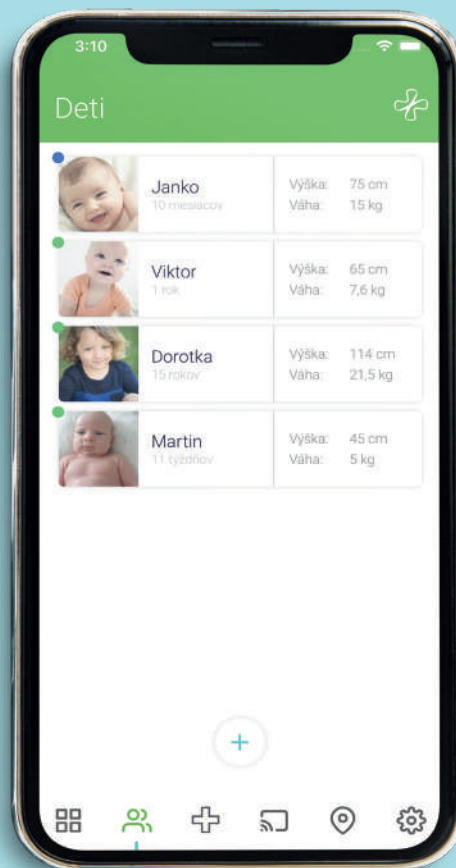
Častokrát sa stane, že rodič pri úraze alebo chorobe dieťaťa váha, či má alebo nemá navštíviť urgentný príjem. Rovnako sa stane, že niekedy aj zbytočne hodiny čaká na urgente a pritom pri správnej pomoci, by vedel dieťa ošetriť aj v domácom prostredí. A práve v takýchto prípadoch môže pomôcť naša jedinečná aplikácia.

Cieľom aplikácie je aj včasné varovanie predovšetkým pri náhlej zmene zdravotného stavu, ktorá môže ohroziť život alebo zdravie dieťaťa. Aplikáciu používa v súčasnosti takmer 2000 rodičov. Stiahnuť si ju môžete zadarmo na všetkých mobilných platformách pod skratkou NUDCH.

Pošlite nám pripomienky

Keďže ide vôbec o prvý typ aplikácie tohto druhu, uvedomujeme si, že môže mať aj svoje užívateľské nedostatky. Mesiace sme ju testovali na našich kolegoch, aby sme vychytali všetky chyby. Budeme však veľmi radi, ak nám budete posielat' vaše pripomienky, ktoré sa budeme snažiť zapracovať a užívateľsky sprístupniť. Ďakujeme za vašu dôveru.

Adresa na pripomienky: aplikacia@dfnsp.sk

NAŠI
ZAMESTNANCI
AJ AKO HERCI

Naša denná onkologická klinika sa cez víkendy a po večeroch mení na filmové kulisy. Nakrúca sa u nás rodinný seriál o pacientke Jenny, ktorá si prejde neľahkou cestou s akútnou leukémiou. Seriál sa bude vysielat' na TV JOJ a ako komparz si zahrali aj naši zamestnanci.

Hlavnými postavami sú aj Táňa Pauhofová a Ján Koleník, ktorí do súťaže podpísali nášho maskota - macka. Ten už svoju vyherkyňu má a my sa tešíme na prvú časť tohto super seriálu.

BEHALI SME PRE NAŠE DETI

Takmer 38 000 eur sa vybehalo na charitatívnom behu No finish line. Za každý kilometer nám organizátori venovali 1 euro. Ako by to bolo, keby sme kilometrami neprispeli aj my. Práve Národný ústav detských chorôb vyhral kategóriu najpočetnejšej firemnej skupiny. V našich farbách behalo 234 zamestnancov, ale aj našich rodinných príslušníkov, či domácich miláčikov.

Naša nemocničná skupinka nakoniec nabehala takmer 1500 kilometrov. Peniaze idú na skvelý projekt a to vytvorenie terapeutického ihriska. Bude to jedinečný priestor, kde našich malých pacientov budeme hrou učiť vydržať CT a MR vyšetrenie, alebo láskavo a opäť hrou vysvetliť, aká operácia ich čaká. Všetkým bežcom aj nebežcom ďakujeme.

NOVINKY

UŽ O PÁR TÝŽDŇOV OTVORÍME NOVÝ URGENT

Otvorenie nového najmodernejšieho urgentného príjmu sa blíži. Už o pár týždňov sa môžu naši najmenší pacienti tešiť na naozaj krásne prostredie. Určite zlepší pracovné podmienky pre našich zamestnancov. Nebudú to len nové priestory, ale aj nový systém riešenia urgentného pacienta. O projekte si viac povieme už v ďalšom čísle.

PRÍBEH

**DETI NÁS POTREBUJÚ
SILNÝCH**

Anabelka sa narodila tri mesiace pred plánovaným termínom. Drobné dievčatko napokon vyhralo boj, aký by ťažko zvládol aj dospelý človek. Neskôr do rodiny pribudla Alžbetka. A hoci sa narodila v termíne a zdravá, o pár rokov sa kolotoč problémov rozkrútil znova. Statoční rodičia si opäť vytvorili nadhľad: „Nemôžeme cukrovku položiť ako vázu do stredu stola a vybudovať si celý život okolo choroby.“

Pri prvej dcérke sa zbehlo všetko veľmi rýchlo a nečakane. „Keď som sa prebrala, nemala som ju pri sebe a nevedela som, čo sa stalo. Ja som ležala na „jiske“ v jednej nemocnici, Anabelku previezli na „jisku“ do detskej nemocnice. Keď som ju prvýkrát videla, bola malinká, krehká a bála som sa ju aj chytiť,“ hovorí Miška Aková.

Bola vo veľmi ťažkom stave a lekári jej dávali len 10 percentnú šancu na plnohodnotné funkcie. Nevzdávali sa a robili všetko, aby malej bojovníčke pomohli. Napriek obrovskému stresu sa rodičia postupne upokojili. „Pomohlo nám, že je v dobrých rukách. Všetci na klinike reagovali promptne a profesionálne. Robili všetko, čo bolo v ich silách, a nedávali nám falošné nádeje. „Naučili ma „klokankovaniu“, a to všetko mi veľmi pomohlo sústrediť sa na svoje dieťa. Bol to úžasný zážitok, keď som si ju zobrala prvýkrát do náručia,“ hovorí Miška Aková. „Klokankovanie“ je prikladanie nedonoseného bábätka matke na hrudník, ktorá ho svojím telom prirodzene zohrieva. „Je dôležité po všetkých stránkach, upokojuje bábätko, počuje tlkot srdiečka svojej maminky, ktorá ho zohrieva mimo inkubátora. Jej pravidelné dýchanie stimuluje dieťaťko k jeho dýchaniu, lebo nedonosené deti často mávajú poruchy dýchania a pri nezrelosti a nepravidelnom dýchaní môže hroziť aj jeho zastavenie. Celkovo takéto deti lepšie prosperujú,“ hovorí MUDr. Dana Dolníková.

„Ja sa vylicím,“

hovorí päťročná Alžbetka a hneď aj vysvetlí, prečo: „Pán doktor mi povedal, čo môžem jesť, a tak to aj robím.“ Narodila sa v plánovanom termíne a zdravá. Tri a pol roka bolo všetko v poriadku. Neskôr si rodičia všimli, že má zdravotný problém a keď sa začala v noci budiť na smäd, zmerali jej testovacím páskom cukor. Hodnoty boli vysoké.

Zobrali ju k lekárke a ešte v ten istý deň ju hospitalizovali. Lekári im povedali, že má cukrovku – diabetes mellitus 1. typu, ktorý je charakterizovaný poškodením buniek pankreasu produkujúcich inzulín a ich postupným zaníkaním.

„Bola som presvedčená, že sa museli pomýliť. Aj som sa opýtala pána doktora, či si je istý, že Betka má cukrovku,“ hovorí Alžbetkina mama. Skúsenejší lekár MUDr. Lubomír Barák, CSc., vedúci lekár Detského diabetologického centra (DDC) NÚDCH, si bol na 100 % istý diagnózou, ktorú malej pacientke určili. Od prvej návštevy v ambulancii tak Alžbetka ostala v starostlivosti skúsených lekárov, ktorým za 33 rokov prešli rukami tisícky malých pacientov s diabetom. Ročne im pribudne sto nových detí s týmto ochorením. Alžbetku počas hospitalizácie nastavili na inzulínovú liečbu.

V nemocnici, kde detičky vyšetrujú, najmenšie často plačú, prebieha školenie o strave a pichaní inzulínu, bolo pre mamínu veľmi náročné prijať dcérkinu chorobu. „Z nemocnice som odchádzala v panike, nechápala som ešte celkom presne vzťah sacharidových jednotiek s inzulínom, ale zvládli sme to. Uvedomili sme si, že aj lekári a personál v detskom diacentre to nemajú jednoduché. Ale sú profesionálni, ktorí všetko trpezlivo vysvetľujú každému deň vylakaným rodičom a pacientom. Patrí im úprimné poďakovanie.“

S cukrovkou sa dá fungovať

Rodičom trvalo takmer rok a pol, kým si vytvorili nadhľad a získali istotu. „Dnes je to už rutina, Alžbetka dodržiava prísny režim, aby inzulín dostávala v pravidelnom čase. Každé dve a pol hodiny by sa mala napapať. Zmeria sa jej krv a podá potrebná dávka inzulínu, s ktorou som sa už naučila pracovať. Musí prijímať určité množstvo sacharidov, potom by mala mať aktivitu a opäť inzulín...“, hovorí pani Aková. Dnes už máme moderné pomôcky, inzulínové pumpy, ktoré dokonca majú pri napojení senzor a možnosť alarmovať, keď sa dieťa dostane do nižších hodnôt, takže ten spánok rodiča sa trochu skvalitní,“ ale vzápätí dodáva, že cukrovka, ak sa jej nevenuje dostatočná pozornosť, alebo je dieťa vo veľmi zlej liečbe, môže byť aj smrteľná.

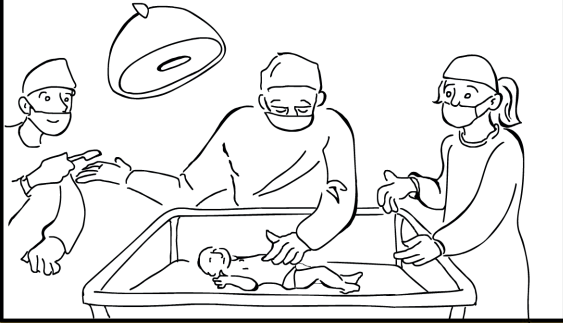
„Dnes sa veda rozvíja míľovými krokmi a verím, že kým Alžbetka vyrastie, nájde sa riešenie. Nesmieme si vybudovať svet okolo choroby, ale zvládnuť ju. Lebo my sme tí, ktorí jej ukážu, ako bude žiť. My formujeme jej názor na život s cukrovkou,“ hovorí Radovan Ako. Psychika je jedným z rozhodujúcich faktorov liečby.

Malú Betku rodičia vedú k tomu, že aj cukrovka je otázka prijatia a toho, ako sa k chorobe postavíme. A v rámci toho aj pichanie inzulínu môže byť rutinná režimová záležitosť. Ako pre niekoho napríklad ranná káva. Betka je so svojou chorobou zmierená. Je veľmi disciplinovaná a stravuje sa tak, ako ju to naučil pán doktor.

Posolstvo Betkinej choroby je tak širšie. A ak ľudia zmenia názor a začnú sa zdravšie stravovať, poteší nás to. Pred 30 rokmi bola incidencia diabetu u detí na Slovensku 2,8 na 100 000 detí, dnes je 20,6, čo je takmer 10-násobný nárast. Najviac diabetu u detí je v Bratislavskom kraji, najmenej v Žilinskom.

DETSKÉ IHRISKO

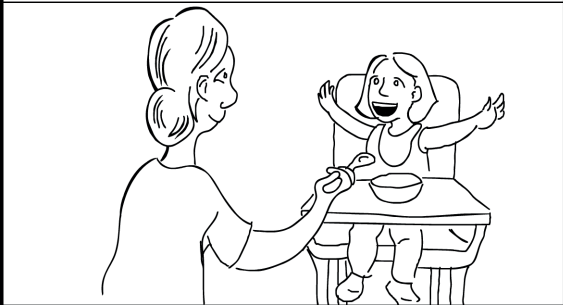
ANABELKA SA NARODILA TRI MESIACE PRED PLANOVANÝM TERMÍNOM, ONA A JEJ RODIČIA SA OCITLI PRED NAJTAŽŠÍM BOJOM SVOJHO ŽIVOTA.

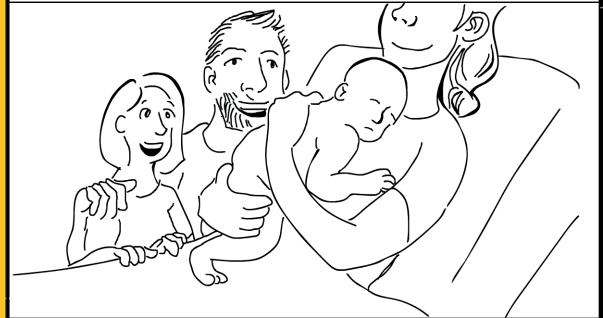
DROBNÉ DIEVČATKO NAPOKON BOJ VYHRALO

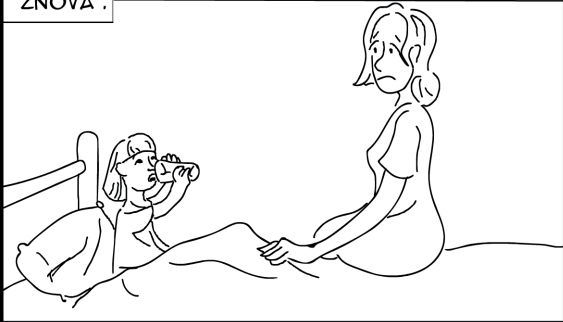
ANABELKA ZDRAVÁ, ŠŤASTNÁ A PO PROBLEMOCH NIE JE ANI CHYRLI ANI SLYCHLI.

NEŠKÔR DO RODINY PRIBUDLA ALŽBETKA.

A HOČI SA NARODILA V TERMÍNE A ZDRAVÁ, O PAR ROKOV SA KOLOTOČ PROBLÉMOV ROZKRÚTIL ZNOVA.

NA KRAMÁROCH ZISTILI ŽE ALŽBETKA MÁ ČUKROVKU.

RODIČOM CHVĽKU TRVALO KÝM SI VYTVORILI NADHLAD A ZÍSKALI ISTOTU ALE DNES JE TO LEN UŽ KAŽDODENNOU RUTINOU.

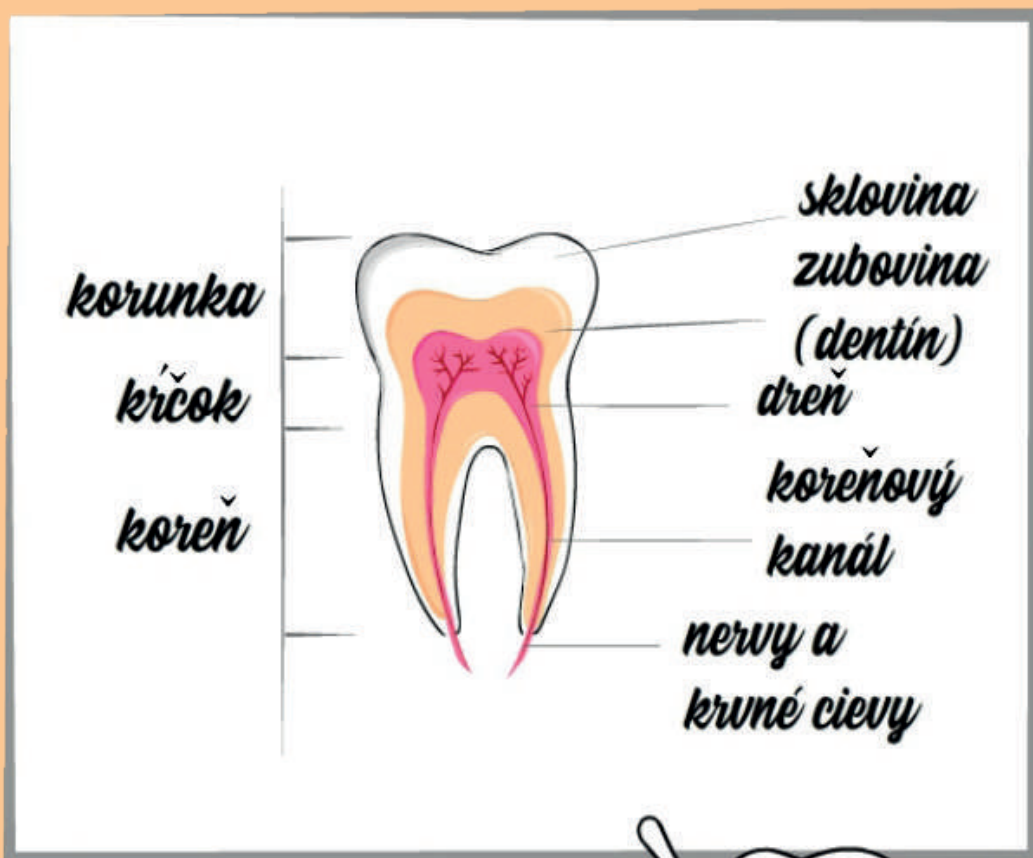

S BETKINOU CHOROBOU SA CELÁ RODINA NAUČILA ŽIŤ A DO BUDÚCNOSTI SA POZERAJÚ S OPTIMIZMOM.

DETSKÉ IHRISKO

Stavba zubu

VEDELI STE, ŽE?
ZÚBKY SÚ DOMOVOM VIAC
AKO 300 DRUHOV BAKTERIÍ
PRETO SI ICH MUSÍME
PRAVIDELNE UMÝVAŤ

ROZHOVOR

**PREČO SA NÁŠ NAJLEPŠÍ
ODBORNÍK NA REUMATOLÓGIU
NESTAL ARCHITEKTOM?**

MUDr. Tomáš Dallos, PhD.

Chcel byť architektom, ale začal študovať medicínu a ostal pri nej. Architektúru má však stále v srdci. Dnes je rešpektovaný odborník vo svojom odbore a zároveň TOP lekár na Slovensku 2019 v kategórii reumatológia.

MUDr. Tomáš Dallos, PhD.

lekár Detskej kliniky LF UK a Národného ústavu detských chorôb

Bolo pre vás náročné rozhodnutie prikloniť sa k medicíne?

Zvažoval som obidve možnosti. Asi hlavný dôvod, prečo som sa rozhodol pre medicínu, bol ten, že v architektúre to v tej dobe nevyzeralo, že budem môcť robiť to, čo ma baví. A človek má snahu byť tvorivý. Medicína sa mi zdala zmysluplnejšia.

Naši pacienti nie sú úplne štandardní a istá dávka kreativity a rozhodnutie riešiť problém nekonvenčnými cestami, môžu byť prínosom.

Dajú sa využiť predpoklady pre umeleckú oblasť aj v medicíne?

Určite áno. V reumatológii nevieme vždy hneď, o aký problém ide. Naši pacienti nie sú úplne štandardní a istá dávka kreativity a rozhodnutie riešiť problém nekonvenčnými cestami, môžu byť prínosom.

Ako to bolo so špecializáciou, tiež mala súpera a zvažovali ste viaceré možnosti?

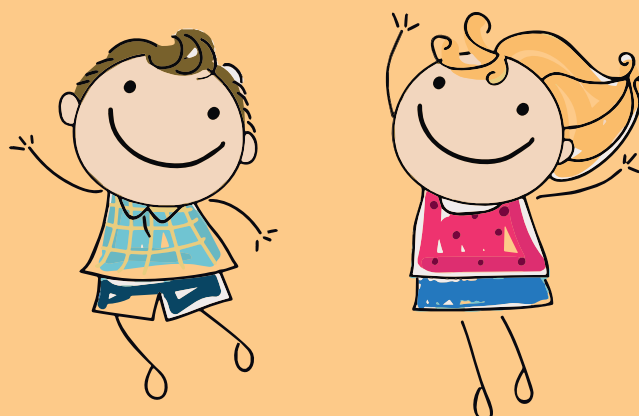
V piatom ročníku štúdia medicíny som sa rozhodol pre pediatriu. Mal som pocit, že aj keď sú deti v zlom zdravotnom stave, má zmysel im pomáhať. K reumatológii ma nasmerovali kolegovia na zahraničnom pracovisku experimentálnej imunológie. A keďže som bol pediater, vyšla mi z toho pediatrická reumatológia.

Dostanú sa deti včas k reumatológovi a aká je diagnostika?

Pre nás, ktorí vidíme problém často, je pomerne jednoduché diagnostikovať juvenilnú idiopatickú

artritídu (JIA), pokiaľ vylúčime iné príčiny kĺbového zápalu. Problém vidíme skôr v tom, ako sa pacienti k nám dostávajú. Reumatické ochorenia u detí sú zriedkavé a pediatri prvého kontaktu sa s nimi stretávajú málo a nie vždy na ne myslia. Ak to chceme zlepšiť, musíme byť aktívni a informovať lekárov aj verejnosť, aby mysleli aj na toto ochorenie. Je to veľmi dôležité, lebo čím skôr sa dieťa začne liečiť, tým lepšiu má prognózu.

Typickými príznakmi sú opuch v okolí kĺbu a ranná stuhnutosť, kedy sú kĺby menej pohyblivé. V priebehu dňa sa rozhybu a deti dokážu bez problémov behať po ihrisku a hrať sa. To rodičov často pomýli a podcenia ochorenie.

Čo si treba všimnúť?

Pre deti s reumatickým zápalom je typické, že sa často nestážujú na bolesť a treba sa viac zamerať na nepriame príznaky kĺbového zápalu. U menších detí je to niekedy krívanie alebo štetenie končatiny. Typickými príznakmi sú opuch v okolí kĺbu a ranná stuhnutosť, kedy sú kĺby menej pohyblivé. V priebehu dňa sa rozhybu a deti dokážu bez problémov behať po ihrisku a hrať sa. To rodičov často pomýli a podcenia ochorenie. Myslia si, že keď sa dieťa dokáže hrať a behať, nie je to nič vážne. Ale opak je pravdou. Čím viac je kĺb zapálený, tým dlhšie stuhnutosť trvá. Od pár minút až po niekoľko hodín. Naopak, ak k nám príde adolescent s ťažkosťami a bolesťami kolien po tréningu, nie je to reumatické ochorenie, ale mechanický pôvod ťažkostí, ktoré by mal riešiť ortopéd.

Aké vyhliadky majú deti s JIA a o koľko detí s týmto ochorením sa staráte?

Je to celoživotné ochorenie a rodičom nikdy nehovoríme, že dieťa je vyliečené. V súčasnosti už vieme, že u asi 30 až 50 % liečených detí pretrvávajú problémy aj v dospelosti, alebo sa im ochorenie vráti. Optimistický pohľad je, že u polovice detí sa nám darí ochorenie utlmiť a dlhodobo sú bez ťažkostí a liečby. V ambulancii máme evidovaných približne 150 detí s JIA a ročne pribudne 20 - 40 nových detí s týmto ochorením.

Povinností na klinike máte veľmi veľa, viete si nájsť čas na koníčky?

Mám dve deti a všetko, čomu sa venujeme vo voľnom čase, robíme spolu. Chodíme do prírody

a venujeme sa aktivitám, ktoré súvisia s deťmi. Na individuálne koníčky mi už v súčasnosti čas neostáva.

Ani architektúra nemá výnimku?

Určite má, stále ju sledujem so záujmom, ale na to netreba veľa času. Pozerám sa po nových stavbách a rozmýšľam, aké by to bolo, keby som ich navrhoval ja. Na dovolenkách si rád fotím zaujímavé objekty, ale v poslednom období je aj v Bratislave čo obdivovať.

NÚDCH

Deťom o.z.

Pomôcť môžeš aj ty. Vďaka Občianskemu združeniu NÚDCH Deťom sme za 2 mesiace rozdelili viac ako 80 tisíc eur. Vďaka našim darcom sme mohli zakúpiť mnohé prístroje a pomôcky pre naše kliniky, ale aj pomôcť rodičom v núdzi. V našom združení všetci pracujú bez nároku na honorár, čiže každé jedno euro ide presne, tam, kde ho najviac treba - za detským pacientom.

Číslo účtu: SK 38 0900 000000 51 59 77 88 10

ĎAKUJEME!

www.nudch.eu